

Қ.И.САТБАЕВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ТЕХНИКАЛЫҚ зерттеу УНИВЕРСИТЕТІ
Т.Басенов атындағы сәулет және құрылыс
институты

Кафедра: «Тіршілік қауіпсіздігі»

Тақырыбы: *Спринклерлі және дренажды қондырғылар*

Оқытушы: *Бутебаева Ж.Т.*
Студент: *Жапарқұл Айгүл*
Мамандығы: *5B073100*

- Үйлерді сумен жабдықтау жүйелері өрт өшіру тәсіліне байланысты төмен қысымды және жоғары қысымды жүйелерге бөлінеді. Төмен қысымды жүйелерде су сыртқы тораптағы гидранттар арқылы ерт өшіруге сорғыштармен жіберіледі. Жоғары қысымды жүйелерде электр энергияның шығыны өте көп болуына байланысты үйлерді сумен жабдықтау жүйелерде сирек, көбінесе көп қабатты үйлерде қолданады.

- Ішкі өртке қарсы су құбырларын үйлердің өртке қауіптілігі мен қабаттығына байланысты бөлек және басқа құбырлармен біріккен етіп жасайды.
- Суды жеткізуге арналған техникалық жабдықтардың түріне байланысты өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелері былай бөлінеді:
 - жай жүйелері, олар өрт өшіруге арналған шүмектермен жабдықталады;
 - жартылай автоматты, оларды кейде дренчерлі жүйелер деп атайды;
 - автоматты, спринклерлі жүйелер.

- Ішкі өртке қарсы сумен жабдықтау жүйелерін ойластыратын тұрғын, қоғамдық және қосымша үйлер мен бөлмелердің категориялары, өрт өшіруге қажетті судың минималды шығыны СНиП 2.04.01-85-те келтірілген.
- Өртке қарсы сумен жабдықтауының жай жүйелері
- Өрт өшіруге арналған шүмектері бар жай жүйелер шаруашылық ауыз су жүйелері сияқты ұқсас элементтерден құрылады, бірақ жұмысының сенімділігіне, жүйенің жұмысқа тез кірісуіне және құбырлардағы жоғары қысымға байланысты біраз ерекшеліктері бар.

- Бөлек өртке қарсы торапта болат мырышпен қапталмаған құбырларды қолданады, пластмасса құбырларын, қолдануға болмайды. Шаруашылық - ауыз су құбырларымен біріккен жүйеде болат мырышпен қапталған құбырлар қолданады. 6 қабаттан жоғары үйлерде шаруашылық ауыз су құбырларымен біріккен жүйеде өрт өшіруге арналған желілерді жоғары жағында айналма ету керек. Өртке қарсы құбырларда суды жаңартып тұру үшін өртке қарсы жүйелерді бір не бірнеше су үлестіретін желілермен қосып қойған жөн.

ішкі өрт өшіруге арналған шүмектерді вестибюльдерде, коридорларда, өтетін және басқа да қолайлы жерлерде орналастыру керек.

Үйлерде өрт өшіруге арналған шүмектермен желілердің санын, олардың орналасатын жерін анықтауда төменде келтірілген мәліметтерді еске алу керек.

Өндіріс пен қоғамдық үйлерде ағыстардың есеп саны үштен, ал тұрғын үйлерде екіден кем болмаса желілерде қосарланған өрт шүмектерін орнатуға болады.

Өрт шүмекті бөлменің таза еденнің деңгейінен 1,35 м биіктікте, арнайы желдеткіш тесіктері бар кішкене шкапта орнатады. Өрт шүмектің құрамына желінің бекітетін вентилі бар тарам, тез тұтастырып жалғастырғыш жартылай гайка, өртке су себетін шланг және өртке су ататын, темір ұшы (брандспойт) кіреді.

Үйлердің өртке қарсы су жүйелерінде 10 мин ішінде ағыстың есепті саны жұмыс істеуін қамтамасыз ететін су қоры бағі болу керек, Ал ерт өшіруге арналған сорғыштарды жұмысқа автоматты қосылу жағдайында бактердің қажеті жоқ.

- Өрт сөндіру техникасы келесі түрлерге жіктеледі:
- 1 - өрт сөндіру машиналары (автомобильдер, мотопомпалар және тіркемелер);
- 2 - көтеріп жүретін (аспалы) өртсөндіру құрылғылары (мотопомпалар, аспалы өртсөндіргіштер);
- 3 - тұрғылықты өрт сөндіру қондырғылары;
- 4 - өрт дабылы және хабар беру құрылғылары;
- 5 - қол өрт сөндіргіштері;
- 6 - өртсөндіретін қол құралы (шелек, лом, балта, күрек);
- 7 - өрттен құтқару құрылғылары. Әрбір өндірістік бөлме, ғимарат немесе имарат ҚР Өрт қауіпсіздігі ережелеріне сәйкес қандай да бір өрт сөндіру техникасымен қамтамасыз етілуі тиіс.

Өрт сөндіру құрылғылары және қондырғылары өрт сөндіргіш заттардың құрамы мен түрлеріне байланысты олар *аэрозольді* (галоидті-көмірсутекті), *сулы* (спринклерлі, дренчерлі), *газды* (азотты, көмір-қышқылды), *сұйықтықты*, *булы* және *ұнтақты* болып бөлінеді.

- **дренчерлік өрт сөндіру қондырғысы** - ашық дренчерлік суландырғышпен жабдықталған және өртті барлық есептік алаңы бойынша анықтау мен өшіруге, сондай-ақ су бүркеуін құруға арналған сумен өрт сөндіру қондырғысы;
- **спринклерлік өрт сөндіру қондырғысы** - белгілі бір температураға жеткен кезде ашылатын қалыпты жабық спринклерлік суландырғышпен жабдықталған сумен өрт сөндірудің автоматты қондырғысы.

Өрт автоматикасы өрттен қорғаудың ең маңызды бағыты болып табылады және халық шаруашылығы экономикасына белсенді әсер етеді. Оның әсері былай түсіндіріледі, оның көмегі пайда болған өрттердің таралуын ірі өрттергі айналдырмауы, нәтижесінде экономикалық шығын мәні төмендейді. Статистика көрсететіндей, өрт автоматикасымен жарақтандырылған нысандардағы өрт шығыны, ондай қондырғысы жоқ нысандар шығындарынан орташа 20 есе төмен. Есептеу көрсететіндей, өрт автоматикасын игеру жыл сайын бірнеше ондаған миллионға экономикалық тиімділік көрсетеді.

□ Спринклерлі қондырғылар сулы және әуе қондырғыларға бөлінеді. Сулы қондырғылар температурасы 0°С-ден жоғарғы бөлмелерде қолданады. Бұл жүйе сумен толтырылады. Әуе жүйелері жылытпайтын бөлмелерде қолданады, олардың құбырларында қысымды бақылау - сигналды клапаннан кейін сығылған ауа ұстап тұрады. Спринклерлі қондырғының құрамына кіретін негізгі элементтердің бірі спринклерлі суландырғыш. Оларды шыны мен металл құлыпты әр түрлі температура режимінде жұмыс істеуіне жасайды. Спринклерлі суландырғыш штуцері бар корпуста, рамасы бар шығыршықтан, спринклерден, тесігі бар диафрагмадан, балқығыш қорытпамен қосылған үш бөлшекті құлыптан және тірек тығырығы бар шыны клапаннан құрылады. Температура жоғарылауы есеп шегінен өткенде қорытпа жұмсарып беріктігін жоғалтады, сөйтіп құбырдағы қысымның әсерімен құлып жеке бөлшектерге ажырай судың ағысы диафрагманың тесігінен ұмтылады да розеткаға соғылып бөлменің белгілі ауданын суландырады.

□ Спринклерлі және дренчерлі қондырғылардың гидравликалы есебі тармаққа тек қана негізгі су қоректендіргіштен жіберілетін жағдайға жасалынады.

- ❑ Дренчерлерді бір-бірінен ара қашықтығы 3 м-ге тең, ал бөлменің қабырғасынан 1,5 м-де орнатады.
- ❑ Өрттің қауіпті жағдайы туғанда жартылай автоматты дренчерлі жүйелерді жұмысқа адамдар кірістіреді.
- ❑ Өртке қарсы сумен жабдықтауының автоматты спринклерлі жүйелері
- ❑ Автоматты спринклерлі жүйелерді аса өрт қауіптілігі бар бөлмелерде қолданады. Олар адамдардың қатысуынсыз өртті өшіреді, қысымды жоғарылататын сорғыштармен өрт дабылының жүйесін бір уақытта жұмысқа кірістіреді.

- Дренчерлі жүйелерді жеке бөлмелерді оттан, есік тесіктерінде, театрді сахна мен көрермендер залының аралықтарында тағы басқада бөлмелерде су бүркеу жасап бөлектенуге қолданады.
- Дренчерлі қондырғыларды сулы және құрғақ құбырлыға бөледі. Сулы қондырғыларды жарылуға қауіпті бөлмелерде қолданады.

